

Верховний
Суд

Судова практика ККС Верховного Суду щодо допустимості електронних доказів

Надія Стефанів
Суддя Верховного Суду

Принципи щодо електронних доказів

Рада Європи надала «Керівні принципи щодо електронних доказів» з детальною інформацією про одержання і обробку електронних доказів. Вони охоплюють основні принципи, яких слід дотримуватись під час збирання і обробки електронних доказів

Керівні принципи для суддів, яких слід дотримуватись з метою, щоб будь-які докази прийняті до судового розгляду були належними та допустимими

Судді також відповідають за підвищення рівня власних професійних знань стосовно використання електронних доказів

Принципи щодо електронних доказів

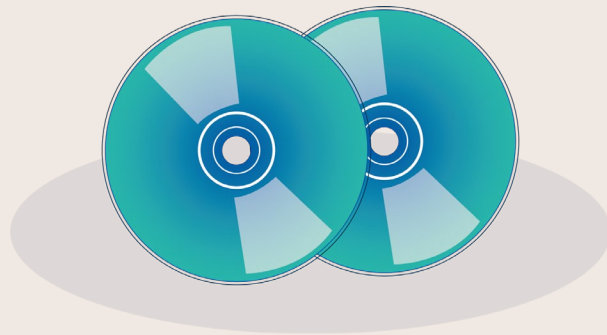
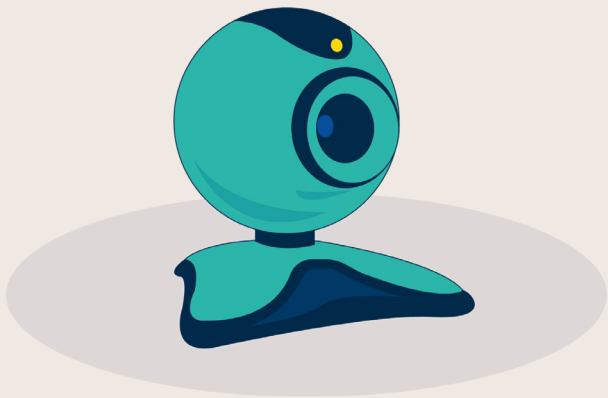
Ці принципи включають:

- цілісність даних
- контрольний журнал
- спеціалізовану підтримку
- відповідну підготовку
- законність

Ключова роль судді під час оцінки доказів

Судді виконують ключову роль під час оцінки електронних доказів

Саме від їх компетенції і правильного рішення залежить, чи буде окремий електронний доказ відігравати провідну роль у вирішенні конкретної справи

Принципи

- Суддям необхідно мати практичне розуміння технології, яке лежить в основі певного доказу
- Для того, щоб докази могли бути допущені до судового розгляду, вони мають бути належним чином засвідчені, незалежно від того чи мова йде про кримінальний чи цивільний судовий розгляд
- Навчальні курси для суддів
- Кіберзочинність та цифрові технології

Практика Верховного Суду

- Практика Верховного Суду (усіх Касаційних судів)
- Зміни до процесуальних кодексів у 2017 році
- Існування положення про електронні докази в КПК України
- Застосування основних положень КПК України щодо допустимості доказів
- Правила допустимості електронних доказів - особливості

Принципи допустимості

«Крім того, захист скаржить на те, що до матеріалів кримінального провадження долучено не оригінальні записи вказаних слідчих дій, а їх копії на дисках, що, на думку сторони захисту, зумовлює їх недопустимість.

Суд зазначає, що сторона захисту не оспорує достовірності відображення слідчих дій на вказаних записах, тому сам факт долучення до матеріалів провадження копій цих записів, зафіксованих на оптичних дисках, не суперечить вимогам кримінального процесуального закону».

Джерело походження відеозапису

У касаційній скарзі захисник зазначив, що досліджені судом докази не підтверджують вини засуджених. Так, під час досудового **розслідування не встановлено джерело походження відеозаписів**, на яких зафіксовано підпали автомобіля і будинку, **не перевірено їх на можливість фальсифікації**, а тому вказані докази суд мав визнати недопустимими.

Суд встановив, що наявні у справі CD-диски з відеозаписами підпалів автомобіля та будинку з камер відеоспостереження були добровільно надані потерпілим слідчому

22 жовтня 2020 року справа № 677/2040/16-к, провадження № 51-5738км19

Види відеодоказів за критеріями

- Відео як додаток до протоколу і фіксація слідчих чи негласних слідчих (розшукових) дій
- Інші відеодокази (відео з камер спостереження; відео, записане учасниками чи третіми особами)
- Електронні документи
- Речові електронні докази
- Дослідження електронних доказів на досудовому розслідуванні та в судовому засіданні

Копія не дублікат?

Суд апеляційної інстанції в ухвалі вказує: «Що стосується доводів апеляційної скарги про порушення судом першої інстанції вимог ст.99 КПК України, то слід зазначити, що місцевим судом правильно встановлено, що копії (дублікати) протоколів НСРД та дисків до них, є недопустимими та не можуть бути дослідженими судом, так як вимогами ч.3 ст.99 КПК України передбачено, що сторона кримінального провадження зобов'язана надати суду оригінал документа.

Проте вказані документи не є оригіналами і отримані в іншому кримінальному провадженні»

Постанова ВС від 15.01.2020 р. Справа № 161/5306/16-к

Копія - дублікат?

- Відповідно до пункту 3.10 ДСТУ 2732:2004 копія (документа) – це документ, що містить точне знакове відтворення змісту чи документної інформації іншого документа і в окремих випадках – деяких його зовнішніх ознак.
- Частина 4 статті 99 КПК надає автономне визначення поняття «дублікат документа» як документа, виготовленого таким самим способом, як і його оригінал

Дублікат як оригінал?

«Колегія суддів не вбачає жодних перепон у можливості надання до суду дублікатів протоколів процесуальних дій, а також матеріалів фотозйомки, звукозапису, відеозапису та інших носіїв інформації (у тому числі електронних), виготовлених слідчим, прокурором із залученням спеціаліста, які визнаються судом як оригінал документа»

Самостійний чи похідний?

Долучені до матеріалів провадження в якості речового доказу CD-диски з відеозаписами обставин подій були виготовлені у зв'язку із необхідністю надання інформації, яка має значення у кримінальному провадженні та є **самостійним** джерелом доказу **похідним** від інформації, що зберігається на комп'ютері (відеореєстраторі) в електронному вигляді у виді файлів.

Таким чином, записаний на оптичний диск - носій інформації електронний файл у вигляді відеозапису є оригіналом (відображенням) електронного документу

Відсутність оригіналу запису й записуючого пристрою

ВС погодився з доводами апеляції, що відео, на основі якого проведено експертизу, не є допустимим доказом, оскільки є копією запису відеоспостереження, а за копією встановити технологічні властивості відеограми за відсутності оригіналу та оригінального пристрою неможливо.

В ході досудового слідства ні оригінал запису, ні записуючий пристрій та їх місцезнаходження встановлені не були, а на стадії судового розгляду такі можливості були вичерпані через сплив достатнього часу з моменту події дорожньо-транспортної пригоди.

Постанова ВС від 31.10.2019 р. Справа №404/700/17

Практика ККС щодо електронного документу як речового доказу

Матеріальний носій - лише спосіб збереження інформації, який має значення тільки тоді, коли електронний документ виступає речовим доказом.

Головною особливістю електронного документа є відсутність жорсткої прив'язки до конкретного матеріального носія. Один і той же електронний документ (відеозапис) може існувати на різних носіях. Усі ідентичні за своїм змістом примірники електронного документа можуть розглядатися як оригінали та відрізнятися один від одного тільки часом та датою створення.

Провадження №51-3124км20

Щодо допустимості електронних доказів

Захисник скаржився на те, що до матеріалів кримінального провадження долучено не оригінали, а копії технічних записів, на яких зафіксовані слідчі експерименти із засудженим та свідком

пункт 39. Суд зазначає, що **якщо сторона захисту не оспорує достовірності відображення слідчих дій** на вказаних записах, то сам факт долучення до матеріалів провадження копій цих записів, зафіксованих на оптичних дисках, не суперечить вимогам кримінального процесуального закону

Зберігання інформації – кілька примірників

Відповідно до статті 7 Закону України від 22 травня 2003 року № 851-IV «Про електронні документи та електронний документообіг» **у випадку зберігання інформації на кількох електронних носіях** кожний з електронних примірників вважається оригіналом електронного документа

Постанова ККС від 26 січня 2021 року, справа № 236/4268/18 провадження № 51-3124км20

*Постанова Верховного Суду від 10 вересня 2020 року у справі № 751/6069/19
(провадження № 51-1704км20)*

Види електронних доказів у цивільному судочинстві

Згідно зі ст. 100 ЦПК України:

1. електронні документи (тексти, фото, відео- та звукозаписи тощо)
2. веб-сайти
3. текстові, мультимедійні та голосові повідомлення
4. метадані
5. бази даних
6. інші дані в електронній формі

Верховний
Суд

Дякую за увагу!

nstefaniv@gmail.com